

אויסגאבע פון חיזוק
און השקפה פאר
די אידישע שטוב,
אריינצוברענגען
שמחה און שלום
תשע"ב לפ"ק

גליון לחיזוק
וביסוס הבית
היהודי על אדני
השמחה והשלום
גליון כ'

בנין ב"יתר

געבן און נישט האנדלען

ווען א מענטש וועט אויפשטיין אינדערפרי ארויסנעמען זיין טייסטער מיט געלט, און ארויסגיין מיט דעם אין מארק, און אזוי זיך דרייען פון איין געשעפט צום צווייטן, און אויבערלאזן אין יעדן געשעפט געלט, דא האט ער זיך געקויפט א געשמאקן פרישטאג, דא האט ער געטראפן א שיינעם טעלעפאן, און דא אנדערע שמאנצעס, און אזוי האט ער באגליקט אפאר מענטשן, וועט דען איינעם בייפאלן אז ער איז א בעל חסד?

זיכער אז נישט, כאטש עטליכע ארימעלייט האבן ב"ה געצויגן חיונה פון אים, און זיכער האבן טייל געקוקט אויף אים ווי א מלאך מושיע וואס האט ענדליך אריינגעטרעטן אין זייער געשעפט און איבערגלאזט עפעס אהיימצוטראגן פאר די קינדער. אבער קיינער וועט אים נישט טיטולירן פאר א גוטהארציגער, ענדערש וועט מען זאגן אז ער איז א אויסברענגער וואס ווייסט נישט וויאזוי מען האלט געלט אין די הענט.

אין די אייגענע שטוב איז גארנישט אנדערש.

עס איז איבריג צוזאגן אז א גוט הארץ, א בעל חסד, א נותן, איז נאר דער וואס גיבט אן א חשבון פון צוריקצובאקומען, דעמאלס איז שייך צו פארשטיין אז דאס זאל ברענגען א קשר און איבערמאכן דאס הארץ, א רא"י: עס האט נאך קיינער נישט אויפגעבויט אין זיך א ספעציעלע אינערליכע קשר מיט דעם געשעפטסמאן, כאטש מיר געבן אים טעגליך געלט, און אפילו צוויי מאל א טאג וואס מען לויפט אראפ איינקויפן עסן, דאך האט דאס עצם געבן געלט נישט צוגעברענגט נאנטע געפילן.

ווייל דאס אליין אז מען גיבט מיט א ציהל און מיט א חשבון, קען שוואך ווערן אנגערופן געגעבן, ווייל באמת האט ער נאר געהאנדלט, אדער געביטן טובות, יעצט גיב איך פאר דיר, און ביי מיר ווערט פארשריבן אז דו ביזט מיר שולדיג א טובה, און קומענדיגע מאל איך וועל דארפן א טובה, וועל איך ארויסנעמען דעם ספר הזכרונות, און אפבעטן די טובה. מיטן

די ווארט אהב"ה נעמט זיך פון ה"ב וואס דאס איז טייטש געבן, כדי צו בויען אין זיך א הרגש פון אהבה איינער צום צווייטן, מוז מען געבן. אהבה וואס ברענגט נישט ארויס א רצון צו געבן אין יעדן מצב, איז פעלערהאפטטיג, אזוי ווי עס איז שוין געווארן אויסגעשמועסט באריכות אין דעם לעצטן גליון.

מען האט אמאל געפרעגט פון הרה"ק ר' שלמה'קע זוועהילער זצ"ל די פאלגענדע פראגע: צו איז בעסער א מענטש זאל זיצן אויבן אן, און טראכטן אז זיין פלאץ איז באמת אונטן, אדער זאל ער זיצן אונטן און טראכטן אז זיין פלאץ איז אויבן אן?

זיין ענטפער איז געווען: אז עס איז בעסער מען זאל זיצן אונטן און טראכטן אז עס קומט אים דער אויבן אן, ווייל די הלכה איז (כלים פרק כ"ה משנה ט') אז א מעשה איז מבטל א מחשבה, אבער א מחשבה איז נישט מבטל קיין מעשה, דאס וואס א מענטש טוט איז שטערקער פון דאס וואס ער טראכט, אבער דאס וואס מען טראכט איז נישט שטערקער פון וואס מ'טוט. און דערפאר, אז ער וועט כאטש זיצן אונטן, וועט ער סוף כל סוף אנערקענען אז דא איז זיין פלאץ, אפילו ווען ער טראכט יעצט אנדערש, אבער אויב וועט ער זיצן אויבן אן, וועט ער מיט די צייט איינזעהן אז דא איז זיין ריכטיגע פלאץ.

דער כלל איז: אחרי הפעולות נמשכין הלבבות, דאס הארץ ווערט נאכגעשלעפט נאך די מעשים, אויב מען איז פארנומען צו געבן פאר א צווייטן, און מען לייגט אריין קאפ און מח, עס זאל זיין גוט פאר אן אנדערן, ברענגט דאס אטאמאטיש א געוואלדיגע אהבה צו יענעם. און דערפאר איז דער וועג צו אהבה ואחווה, נאר דורך מעשים, מער געבן, ברענגט מער געפיל און צוגעבינדנקייט.

אבער דאס איז נאר ווען דאס געבן איז ווייל מען וויל געבן, און נישט ווייל מען וויל האנדלען.

צו מגדב זיין א גליון לעילוי נשמת וכדו' כדי לזכות את הרבים רופט: 347-554-1199 אדער שיקט א אימעיל צו binyan@yeshivanet.com

געבן כדי צוריק צו באקומען, ערפילט מען נישט דעם ריכטיגן פליכט וואס מען האט, דאס בויט נישט קיין ערנסטן קשר, און מען בלייבט דארט וואו מען האט געהאלטן פון אנהייב, אדער נאך ווייניגער.

נאך א טאג שווערע ארבעט קומט לייבל אהיים און טרעפט א איבערגעקערטע שטוב.

לייבל ווייסט אז ער האט יעצט א אויסוואהל, זיין אשת חיל קען אים שוין, און זי וועט נישט צופיל פארלאנגען פון אים, און אז ער וויל קען ער פשוט און גראד זאגן הויעך א גוטן אווענט, צומאכן די אויגן ווי א בת היענה, זיך אראפזעצן צום טיש ווי א ספעציעלער חשובער גאסט, און ווארטן מען זאל אים סערווירן די נאכטמאל. און אז ער וויל קען ער זיין ברייטהארציג און אנטראגן זיין הילף.

ער האט שנעל געמאכט א חשובן אז עס לוינט אים יא זיך צו מאכן וויסנדיג.

"אויב איך וועל איר יעצט פרעגן צו זי דארף מיין הילף, וועל איך ענדערש קענען בעטן פון איר אז זי זאל מסכים זיין מיר צו לאזן פארן קומענדיגע וואך צו די חתונה אין אויסלאנד"

נאך אזא געדאנק איז אריינגעפלאסן אין זיינע אדערן א שטראם בלוט, און ער האט אנגעטראגן זיין הילף.

"אינטרעסאנט וואס איז דא פלוצלינג געשען מיט אים? נעכטן האט דא אויסגעזען א גרעסערע באלאגאן, און עס איז אויך געווען נאך א נאכט וואס איך בין אויפגעווען מיט מאיר'ל און עס איז אים נישט בייגעפאלן אז ער דארף זיך וויסנדיג מאכן, און דא איז ער אזוי ברייטהארציג, עפעס שמעקט דא נישט גוט, עס איז בעסער פאר מיר נישט אנצונעמען יעצט זיין הילף, אפשר פלאנירט ער צו בעטן עפעס פון מיר און איך וועל דאס נישט קענען נאכקומען?"

"א גרויסן ישר כח" ענטפערט זי, "אבער איך מיין אז איך קען זיך אליין מסדר זיין"

א נחת צו זען וויאזוי זייערע חשובנות פירן זיך מיט אזא פונקטליכקייט און אויסגערעכנקייט. אבער אויסער זייערע ביכער וואס זענען הונדערט פראצענט קארעקט און

אויסגעהאלטן, און זיכער געמאכט קיינער זאל נישט בלייבן שולדיג פאר'ן צווייטן, האבן זיי נאך עפעס א קשר אינצווישן?

חוץ פון דעם וואס דער וואס זיין גאנצע געבן איז נאר לשם צו באקומען, ארבעט נישט אויס אין זיך די מדה פון טון חסד מיט אנדערע, און ער פארפעלט ריכטיג מקיים צו זיין דעם "ואהבת לרעך כמוך", טוט ער גארנישט אויף צו בויען זיין אייגענע קשר מיט די בני בית, וויבאלד ער "האנדלט", איך גיב דיר, דו גיב מיר, מען רעכנט מען וועגט אפ, מען קוקט איבער די ביכער, צו איך בין יא שולדיג געבליבן אדער נישט שולדיג געבליבן. דאס צו געבן פאר יענעם בלויז פאר דעם ווייל מען "וויל געבן", פאלט גאר נישט ביי.

און נאך עפעס. ווען מען גיבט מיט א חשובן, און דאס געבן ווערט געמאסטן לויט וויפל מען וועט צוריק באקומען, זעט זיך דאס אן אויף די רעזולטאטן, עס ווערט נישט אויסגעפירט בשלימות, מען טוט נאר יוצא צו זיין, געצווינגענערהייט, אז טייל מאל טראכט מען, "מוחל טובות בעסער וואלט געווען אז דו טראגסט זיך בכלל נישט אן ארויסצוהעלפן".

און בכלל איז אזא הנהגה אין שטוב א גוטע רעצפעט פאר מחלוקת, ווייל בעצם האלט קיינער נישט ביים געבן פאר'ן צווייטן, אדרבה יעדער פרובירט צו נעמען, נאר דער וועג אנצוקומען כדי צו באקומען איז דורך דעם וואס מען לייגט אריין אביסל פאר יענעם, און אודאי וועט דא און דארט ארויסקומען טענות און מענות וואס עווענטועל ברענגט דאס צו מחלוקת.

דאס איז קלאר: ווילאנג יעדער איז גרייט צו געבן פון זיך אן ערווארטן צוריק צו באקומען, ווערן זיי מער און מער צוגעבינדן איינער צום צווייטן, און זייער שלום בית שטייט אויף גוטע יסודות. עס שאדט נישט דאס אז מען "ווייסט" אז א גוטע אויפפירונג פון איינעם ברענגט אז מען זאל זיך צו אים אויך באציען מיט כבוד און אים צוריק געבן, ווילאנג מען ערווארט דאס נישט און מען פארלאנגט דאס נישט, נאר סוף הכבוד לבא. אבער איינמאל מען הייבט אן צו רעכענען און חשובונ'ען איז מען זייער איינגעשטעלט.

און דאס איז דער איינציגער ריכטיגער וועג וויאזוי צו לעבן בשלום ובשלוה און אויפבויען צווישן זיך א אמת'ע אהבה ואחווה, דורך דעם וואס יעדער זאל זיין אינטרעסירט בכל לב ונפש אין דעם אנדערנס טובה אן קיין חשובנות, און אן צוריק טראכטן אדער פאראויס טראכטן, וויפל איך האב געגעבן און וויפל איך וועל באקומען, און לכתחלה זיין גרייט צו געבן מער פון וויפל מען באקומט אן קיין גרעניץ, דעמאלס וועלן זיי האבן א גליקליך לעבן און עס וועט זיכער זיין השראת השכינה.

בחכמה יבנה בית

דעיין בנושא שלימות הבית, בקשר לפרשת השבוע

המונע עצמו ממחלוקת וזכה לפרנסה

אמרו חז"ל (ב"מ נ"ט). אמר רב יהודה לעולם יהא אדם זהיר בתבואה בתוך ביתו שאין מריבה מצויה בתוך ביתו של אדם אלא על עסקי תבואה שנאמר השם גבולך שלום חלב חמים ישיבעך אמר רב פפא היינו דאמרי אינשי כמשלם שערי מכדא נקיש ואתי תיגרא בכיתא ע"כ.

ולבאר נקדים מש"כ החת"ם לפרש גמ' זו (פי' ויגש) עה"פ מרף מרף יוסף, וז"ל והנה אמרו חז"ל בפרק הזהב (נ"ט). השם גבולך שלום חלב חמים ישיבעך היינו דאמרי אינשי כד משלם שערי מכדי נקיש ואתי תיגרי, והכוונה במה דאמרי היינו דאמרי אינשי מה הוסיפו על הקרא ועוד בפסוק אמר חלב חמים ואמרי אנשי שערי, ותו דבקרא תלי מוזנות בשלום ואינשי אמרי בהיפוך.

וי"ל דהנה השם גבולך שלום היינו תכלית השלום, כי לכל אדם יש גבול ומעמד לחכמה שלו, יש שמדת הקנאה גבולה, כשמגיע לקנא את חברו פסקה החכמה שלו ועושה דברים שהשכל מנגדם מפני המשטמה והקנאה, ויש שעושים גבולה האכזריות, ויש אהבת ממון או כבוד וכה"ג, אמנם הצדיק אין די בכל הני מילי להעבירו גבול חכמתו, כי היא עולה על כולנה, אמנם שם גבולה שלום, כשרואה שאם יעשה כפי חכמתו יגיע מזה מחלוקת ומריבה, אזי אומר עד פה תבא גבול חכמתי, ומוטב שאהי שומה כל ימי ולא אחזיק במחלוקת אפילו שעה אחת.

ואמר קרא כי לזה האיש אשר שם השלום גבולו, לזה ישיבעהו ה' חלב חמים, כי אע"ג דמוני לאו בזכותא תלי' אלא כמזלא ולא תשתנה המזל אלא על ידי זכות גדול (כתום' שבת קנ"ו), מ"מ זה הוא זכות גדול במה ששם שלום גבולו וישבעהו ה' חלב חמים, אמנם הלא כל מדותיו של הקב"ה מדה במדה ומה ענין לשם גבולו שלום שישבעהו חלב חמה, ע"כ מוכח מזה דהיינו דאמרי אינשי כד משלם שערי מכדי נקיש ואתי תיגרא, פי' ע"פ הטבע מי שהגיע לתכלית העוני שאפילו שעורים אין לו, אז ע"פ טבע נקיש ואתי תיגרי, וזה הואיל ושם גבולו שלום, ע"כ יברכהו ה' ויציליהו ממשלם שערי, ולא עוד אלא ישיבעהו גם חלב חמה עכ"ל החת"ם.

כל א' יש לו מדה אחת ששם פוסקת חכמתו

וכמה הלכתא גבירתא בהליכות העולם והליכות הבית איכא למשמע מינה, ובעיקר העמיד רבינו החת"ם העמיד יסוד איתן בתהלוכות בני אדם - ובפרט אתה מוצא אותו כך ובביתך זו אשתך - והוא כי כללות האדם אינו מופרך על פי מדה אחת או שתיים שאינם מתקנות, אלא יש להביט על מדה ומדה בפני עצמו, וזאת אומרת לדוגמא, כי לפעמים אנו מתבוננים באחד ומבחינים שהוא לקוי מאד במדת רדיפת הכבוד, הוא מקפיד על מעמדו, מבקש לכבודו, תובע במפגיע שאחרים ימלאו צרכיו ומשאלותיו, עד כדי כך שכל הנהגתו סביב סביב ענין מילוי צרכי

עצמו, נראה בעינינו כמתעתע, ומדרכן של בני"א להדביק על איש כזה איזה חותם בשם ליווי וכינוי של גנאי, ועי"ז נחתם כאיש משונה במעשיו ובדרכיו, וכמו"כ לדוגמא מי שהוא בעל כעסן גדול, עד שמתוך כעסו מתנהג לפעמים כאינו שפוי בדעתו, אנו תמהין ושיילין ל' איך זה נהיתה.

אמנם לפי דרכו של החת"ם אנו מבינים היטב מה מתחולל בתוך תוכו, והוא כשנבין כי אדרבה יכול להיות שהוא בדרך כלל איש חכם ונבון, וגם מדותיו האחרים מתוקנים הם עצהיו"ט, אלא שמצד טבעו ניצב לו "גבול" על מדה פרטית, שבשמוגיע לדי' נסיון, והרגשיו פועלים ומתגברים עליו ביותר, אז אי אפשר לו כמעט לפעול כפי חכמתו במדה פרטית זו, ונגרר כל כולו אחר רגשי לבבו ששומט את מחו, ופעמים הוא שנשאר תקוע במדה זו עוד מימי נעוריו ממש, וכמאז כן עתה, אבל אין זה רק למדה פרטית ויחידה שהוא נלקה ונראה כלפי חוץ. אבל אל תהי בו לכל האדם, כי לפעמים הוא אדרבה עוד יותר מתוקן ומבונה אחת על שבע מאחרים בשאר מדותיו.

וכשנעמיק ביסוד זה ונחתור היטב לתוך עמקי נפשינו, אז בודאי וכלי ספק יוצא כ"א נקודת הליקוי שבמדה פרטית זו הוא תקוע ויש גבול לחכמתו, ואי אפשר לו להתגבר כמעט, עד שמתנהג בפרט זה כתינוק הולך בשרירות לבו, רק שלא בכאו"א הוא בגלוי ממש, כי יש שהוא בהתגברות תאות אכילה, ואף לפעמים הוא רק על מאכל פרטי, שמוצא עצמו אנוס ביד יצרו, ואחרי ההבנה במושכל זה, תחת שיתסכל על יצרו של אחרים, ולמצוא המכשלה שתחת ידם, עדיף הוא לנקות חדרי לבבו, מאותן המדות שנמצא לו עדיין מדה וגבול לחכמה שלו.

עדיף להיות שומה ולא להתחזק במחלוקת

עוד זאת יוצא מדברי החת"ם, כי אף מי שהוא מושל ביד יצרו, ואין לו מעצור לחכמתו, עדיין נמצא לו מקום להעמיד מיצר וגבול לבל יפעול בשכלו כלום, והוא כשמגיע לדי' מצה ומריבה, אף באופן שנראה מפורש שצריך לפעול כפי חכמתו, אם עי"ז יצא מחלוקת אחת אז מוטב להיות שומה כל ימיו ואל יחזיק במחלוקת. ומדה זו הוא זכות גדול מאד מאד, עד שבכחה לשנות המזל וה' ישיבעהו חלב חמים. והחכם עיניו בראשו שלא לאבדה

פאר יעוץ און הדרכה
אין עניני שלום בית
רופט הרב יצחק לויפער
718-789-1456
שטרענג קאנפידענשל - גוטע פרייזן
בהמלצת הרבנים שליט"א

(ופשוט וא"צ לפנים שאין זה אמור במקום שמוצוין אנו מפי התורה להחזיק במחלוקת עם רשעים ואפיקורסים גמורים, ועי' בדרשות חת"ם לשובעות רפ"ה עמוד ג', וז"ל שלום עם עמי הארץ תכליתו מחלוקת וכינוסם לא נאה להם ולא לעולם ע"כ והבן היטב)

וע"פ דברי החת"ם אמרתי ליישב ב' כתובים הנראים בהשקפה ראשונה סותרים זה את זה, כתוב אחד נאמר (קהלת ז' י"ב) "בצל החכמה בצל הכסף" והרי שהפרנסה מוונמת הוא ביותר לחכמים, וכתוב אחד נאמר (שם ט' י"א) "לא לחכמים לחם" והני מילי סיתראי נינהו, אולם ע"פ הנ"ל יובן, דאיה"נ במו שמשמש לעולם בחכמתו, אף במקום שיוצא מחלוקת מזה, הרי לו נאמר לא לחכמים כאלה לחם, אבל אם הוא "בצל החכמה", שהחכמה הוא אצלו כמו צל, לפעמים נראית ולפעמים אינה נראית וככה אינו משתמש בחכמתו בכל עת, אלא כשמגיע למחלוקת מניח את חכמתו ואומר מוטב שאהי' שומה, עליו שפיר נאמר בצל הכסף.

*

להזהר בביתו ממחלוקת בכל מצב

ולהוראה למעשה ניתן להאמר ראשית שבהבנה היטב עומק המושכל של החת"ם להיות חכם ומבין מדעתו, שכ"א יש לו נקודת התורפה שלו שהוא נעצר בלי יכולת לזוז ולפעול נגד לבו, הרי אז גם אם ימצא בבני ביתו מדה פחותה הצריכה תיקון, אל לו להיות דן אותה בכללה כאילו נפל בפה, אדרבה יתבונן במעלותיה, ויבין היטב שכ"א יש לו גבול לחכמתו, זה בכה וזה בכה, וגם הוא אם יתבונן היטב בתוככי לבו, ימצא פעמיים ככה הצריך תיקון, ויקיים איזהו גבור הכובש את יצרו, יצרו המיוחד לו התוקפו בכל עת, ואחר ההבנה בזה, והתסקלות חיובי עלי', יוכל להתחיל בדרכי נועם לעזור לה ליישב ולאזן מדותיה כראוי.

והעיקר שצריך ללמוד לקח מדברי החת"ם, שלא להיות חכם ומבין מדעתו להחזיק במחלוקת בביתו בשום פעם, אף שהוא חושב שיתראה כשומה כמה שיתאפק, אפ"ה עדיף לקיים מה שנאמר המשכיל בעת ההוא ידום, ועת לחשות, ואדרבה התנהגותו יהי' למופת וכאור החוזר, שגם היא תבין מה שלפניה ותחזור מדרכה ודי ברמיזא.

ובדרך צחות יש לרמוז במאמר חז"ל (שם) אמר ר' הלבו לעולם יהא אדם זהיר בכבוד אשתו שאין ברכה מצויה בתוך ביתו של אדם אלא בשביל אשתו שנאמר ולאברם המיב בעבורה ע"כ. דהכוונה רבזמן שאשתו מכעיסו ובחכמתו מבין שעתה הוא העת לעשות ולא לעשות מחלוקת לשם שמים, והוא עוצר בעד כעסו, עי"ז הברכה מצוי בתוך ביתו, וכנ"ל מדברי החת"ם, שהתאפקות ממחלוקת הוא זכות גדול לשנות המזל, ועי"ז הביאו הפסוק ולאברם היטב בעבורה, שהוא מל' עבר"ה וכעס, ור"ל שהשי"ת מטיב עם הבעל בעבורה ע"י כעסה והבן.

ועוד רמז לדבר, הנה החתן אומר הרי "את מקודשת לי" שהוא ר"ת אל"ם להראות שצריך להיות כאלם שלא יפתח פיו בעת מריבה.

*

ימי הספירה הם תיקון המדות

ובזה יובן היטב שייכות הקרא, השם גבולך שלום חלב חמים ישביעך, להיינו דאמרי אינשי כד מישלם שערי מכדי נקיש ואתי תיגרי. וכבר הק' החת"ם הנ"ל ע"ז, ולדרכנו נאמר, דהנה התכלית של ימי הספירה הוא לזכך המדות ולהתעלות בכל יום מדרגא לדרגא, למהרנו ולקדשנו, והנה אחר תיקון המדות בשלמות או הצדיק השלם שבאמת הלך בכל יום מדרגא לדרגא כבר שיבר כל המצרים והגבולות, וזכה להגביר המזל על הלב, שלא לילך אחר שרירות לבו, ובכל דבר מתנהג ע"פ חכמתו. אולם בדבר אחד צריך עדיין להזהר שלא לילך אחר חכמתו, והוא כשנודמן אצלו להחזיק במחלוקת וכמ"ש החת"ם הנ"ל.

ובזה יתבאר לגבון, כד מישלם שערי מכדי, היינו אחר עבור ימי הספירה, כי "שערי" רומז למנחת העומר הבאה מן השעורים (עי' באמרי נועם לשובעות שמרמו בגמ' זו לימי הספירה), שאז כבר באו כל המדות על מכונם, אמנם "נקיש ואתי תיגרא" עדיין אפשר להצדיק להיות נוקש ונכשל במחלוקת כאשר ישתמש אז ג"כ בחכמתו ולא ידע להיות אוהז במאוני משפט, וע"כ הוא נסמך לקרא השם גבולך שלום ע"פ פירושו של החת"ם, לומר לך שבמדת השלם צריך להשים גבול ומיצר לחכמה שלו, וא"ש מאד בס"ד.

שואל ומשיב ! ?

הוספה: איך וויל צולייגן נאך א עצה צו דעם בריוו וואס איז געשטאנען אין גליון פון פ' אמור, פון א אינגערמאן וואס קען נישט איינהאלטן זיינע דיבורים בשעת ער איז אין כעס.

איך טראכט אז אויב דער אינגערמאן וואלט אמת'דיג איבערגעבעטן זיין פרוי נאך יעדע מאל וואס ער האט איר וויי געטון, און ער וואלט געמוזט דורכגיין דעם בזיון, וואלט דאס אים געברענגט אז ער זאל דאס א צווייטע מאל נישט טון, יעדע מאל וואס ער "פארעדט זיך" זאל ער נאכדעם פרובירן פון טיפן הארצן איר צו זאגן אז ער ווייסט אז ער האט איר וויי געטון, און ער האט חרטה וואס ער האט געטון, און ער איז מקבל מער נישט צו טון דאס. און עס קען זיין אז נאך עטליכע מאל דאס מוזן טון, וועט זיך אים שוין מער נישט גלוסטן אזוי שנעל צו רעדן נישט שייך.

א"ק

בעריכת הרב יצחק לויפער פאר שאלות און הערות אדער צו באקומען דעם גליון binyan@yeshivanet.com

ביטע האלטן די גליונות פרייוואט און נישט צושפרייטן אין בתי מדרשים.